RECULL DE PREMSA

212. Reintroducció del Vell marí

El Port de la Selva també s'oposa a la reintroducció de la foca monjo al cap de Creus

Afirmen que els exemplars adults poden arribar a menjar 30 quilos de peix al dia

ACN - Port de la Selva - 26 D'OCT. 2026

Penya-segats a la zona del cap de Creus. / ACN

L'Ajuntament del Port de la Selva també s'oposa al projecte de reintroducció de la foca monjo al cap de Creus i avisa dels efectes negatius que pot tenir per a la pesca. En un comunicat consensuat amb la Confraria de Pescadors del municipi, el consistori afirma que els individus adults poden arribar a menjar fins a 30 quilos de peix al dia, el que equivaldria a la pesca d'una setmana d'una embarcació de tresmall. "No podem acceptar que es vulgui impulsar un projecte d'aquesta magnitud sense el consens del territori i sense tenir en compte les conseqüències que pot comportar per al sector pesquer", insisteixen.

"Som un municipi eminentment turístic, però continuem sent també un poble de pescadors", asseguren a l'escrit. En aquest sentit, recorden que la pesca ha estat "fonamental" en la història del poble i que va contribuir "decisivament" a la seva recuperació econòmica i social després de la Guerra Civil i durant la postguerra.

"La seva desaparició no representaria únicament una pèrdua econòmica, sinó també la desaparició d'una part essencial de la nostra identitat i del nostre patrimoni cultural", insisteixen al comunicat.

Amb tot, exigeixen a la Generalitat que aturi el projecte. El municipi s'uneix així a la petició que fa unes setmanes va fer l'Ajuntament de Cadaqués, on es preveu dur a terme la iniciativa. Fa uns dies, el secretari general de Transició Ecològica, Jordi Sargatal, va dir que encara no hi havia una data concreta sobre la taula i que esperava que se'n pogués anar parlant de manera "diplomàtica".

Informació publicada al Diari de Girona. Dilluns, 26 d´octubre del 2026.

Diversos ajuntaments alt-empordanesos han mostrat interès a rebre la foca monjo

Cadaqués rebutja reintroduir l'espècie a la cala Jugadora i el Govern respon que el projecte és encara 'inicipient'

Gemma Visa - Alt Empordà - Dimarts, 13 d'octubre de 2026

Diversos ajuntaments alt-empordanesos han mostrat interès a rebre la foca monjo

El comunicat que l'Ajuntament de Cadaqués va enviar la setmana passada rebutjant el projecte de reintroducció de la foca monjo ja té resposta del Govern. El secretari de Transició Ecològica, Jordi Sargatal, ha destacat que el projecte és encara «incipient i que se n'ha de parlar amb tothom», i nega que no s'hagi explicat. Sargatal recorda que en parla des del 2001, quan el va presentar en profunditat al Casino de Cadaqués acompanyat del seu amic Pere Vehí. Al mateix temps, el secretari de Transició Ecològica admet que diversos ajuntaments alt-empordanesos «estan encantats de rebre les foques».

En aquest sentit, Sargatal espera que «aquest projecte s'acabi fent tard o d'hora i que acabem veient foques a tot el litoral del cap de Creus, als Aiguamolls i a tota la costa catalana». De fet, a principis de setembre donava detalls del projecte de reintroducció de la foca monjo o bou marí, en declaracions en aquest setmanari. La idea és buscar la col·laboració d'experts de Hawaii i en un parell o tres d'anys portar exemplars de bou marí a l'Empordà des de Mauritània.

ELS ARGUMENTS DE CADAQUÉS.

En el comunicat de la setmana passada, l'Ajuntament de Cadaqués denunciava que «el pla s'ha fet sense l'acord del municipi i dels sectors afectats». Per això demana que s'aturi qualsevol tràmit o canvi del Pla Rector del Cap de Creus que pugui afectar l'accés a la costa. Amb el projecte situat a la cala Jugadora es crearia un recinte tancat que afectaria un total de tres cales i això, segons l'Ajuntament, obligaria «a regular el trànsit marítim i deixar les cales sense embarcacions». El govern cadaquesenc demana a la Generalitat que informi formalment al municipi de les implicacions del pla i de les seves afectacions sobre el mar en el seu terme municipal i en la seva economia.

L'alcaldessa, Pia Seriñana, aposta per l'alternativa de l'illa balear de Cabrera, on ja hi ha zones on es prohibeix la navegació i el fondeig i «no es perjudicaria ningú». L'alcadessa afegeix que «decisions d'aquesta magnitud no es poden prendre des d'un despatx de Barcelona sense conèixer, escoltar i tenir en compte la realitat del territori».

LA FOCA MONJO DEL MEDITERRANI.

El bou marí va desaparèixer del cap de Creus cap al 1973. Aquell any se'n va albirar, possiblement, el darrer exemplar i va ser, precisament, a la cova del Bou Marí. Sobre els motius de la desaparició, molt similars als del llop. És a dir, extermini per la mala convivència entre l'animal i els pescadors. Tot i això, Sargatal explicava fa setmanes que actualment «els humans som capaços de fer projectes de reconciliació amb la fauna i això és el que dona més vida a casa nostra». D'altra banda, la foca monjo del Mediterrani (*Monachus monachus*) també està d'actualitat pel documental L'odissea del vell marí (2026). És un llargmetratge en format de road movie científica sobre aquest mamífer marí, un dels més amenaçats del planeta, extingit al Mediterrani occidental.

Informació publicada al digital Hora Nova. Dimarts, 13 d'octubre de 2026.

Cadaqués rebutja el projecte de reintroducció de la foca monjo i reclama aturar-lo

L'Ajuntament denuncia que s'ha assabentat de la iniciativa pels mitjans i alerta de l'impacte que tindria el tancament de tres cales sobre les activitats marítimes i l'accés a la costa

Redacció – Cadaqués - 08 D'OCT. 2026

Cala Jugadora de Cap de Creus, un dels punts de reintroducció. / Ajuntament de Cadaqués

L'Ajuntament de Cadaqués ha manifestat el seu rebuig frontal al projecte de reintroducció experimental de la foca monjo impulsat per la Secretaria de Transició Ecològica de la Generalitat, que situa la Cala Jugadora com un dels emplaçaments preferents per desenvolupar la iniciativa. El consistori critica que no ha estat informat ni consultat sobre un projecte que afectaria directament el litoral del municipi i els seus usos.

La proposta preveu la creació d'un recinte tancat que afectaria tres cales de l'entorn de Cap de Creus. Per fer-ho possible, caldria modificar el Pla Rector d'Ús i Gestió (PRUG) del Parc Natural del Cap de Creus per regular el trànsit marítim i impedir l'accés d'embarcacions a les cales afectades.

El regidor de Serveis Marítims, Manel Rahola, alerta que les restriccions no es limitarien al mar. «Un recinte com el que es proposa comportaria restringir l'accés a peu a la zona, privant veïns, excursionistes i visitants d'un paratge del qual sempre n'han pogut gaudir lliurement», assegura.

Repercussions econòmiques

El consistori també adverteix de les repercussions econòmiques que podria tenir la limitació de la navegació i el fondeig en un municipi estretament vinculat al mar. Segons l'Ajuntament, les mesures afectarien la pesca professional, les empreses nàutiques, els centres d'immersió, la flota de llaguts tradicionals i altres activitats relacionades amb el litoral.

L'alcaldessa de Cadaqués, Pia Seriñana, considera que una decisió d'aquest abast «no es pot prendre de manera unilateral» i reclama que qualsevol canvi en els usos i els accessos al territori compti amb el consens dels municipis, les entitats i els sectors implicats en el Parc Natural del Cap de Creus.

«Ens n'hem assabentat pels mitjans de comunicació. És inacceptable que el Govern parli de tancar cales de Cadaqués sense ni tan sols haver parlat amb l'Ajuntament», afirma Seriñana, que qüestiona també la necessitat d'aplicar les restriccions proposades al municipi quan, segons recorda, al Parc Nacional de l'illa balear de Cabrera ja hi ha zones amb prohibicions de navegació i fondeig.

«Si hi ha alternatives que no perjudiquen ningú, com la de Cabrera, per què Cadaqués?», planteja l'alcaldessa.

El consistori defensa que Cadaqués ha mantingut durant generacions un compromís amb la conservació del Cap de Creus, però reclama que aquest compromís sigui compatible amb la participació del municipi en les decisions que afecten el seu territori. «No acceptarem que se'n decideixi el futur sense comptar amb nosaltres ni que ens tractin com a simples espectadors», afirma Seriñana.

Per tot plegat, l'Ajuntament reclama que s'aturi immediatament qualsevol tràmit relacionat amb el projecte i que la Generalitat informi formalment el municipi sobre les implicacions de la iniciativa. També demana que no es modifiqui el PRUG del Cap de Creus per restringir la navegació, el fondeig o l'accés a peu a la costa sense l'acord previ de l'Ajuntament i dels sectors afectats.

Informació publicada al Diari de Girona. Dijous, 8 d´octubre del 2026.

Catalunya estudia la reintroducció de la foca monjo: Cadaqués s'hi oposa

L'Ajuntament de Cadaqués rebutja que es plantegi tancar diverses cales de la zona de Cala Jugadora i denuncia que la iniciativa s'ha dissenyat «sense acord» amb el municipi i els sectors afectats

08.10.2026

Exemplar de foca monjo Wikipedia

L'Ajuntament de Cadaqués (Alt Empordà) s'oposa al projecte de reintroducció experimental de la foca monjo al cap de Creus, una iniciativa impulsada per la Generalitat per recuperar a Catalunya una espècie que va desaparèixer de bona part de les costes espanyoles durant el segle XX. El consistori denuncia que el pla preveu situar els exemplars de manera preferent a la zona de Cala Jugadora i que s'ha plantejat «sense acord» amb el municipi ni amb els sectors afectats.

La proposta s´emmarca en el procés de recuperació de la foca monjo del Mediterrani (*Monachus monachus*), una de les espècies de mamífers marins més amenaçades d´Europa. Durant la primera meitat del segle XX encara era possible trobar exemplars a diferents punts del litoral espanyol, especialment al sud-est peninsular, Balears i Canàries. Tot i això, la caça va provocar la seva desaparició d'aquestes costes, fins al punt que a Espanya únicament va quedar una petita població a les illes Chafarinas, davant de la costa de Melilla.

L'espècie manté actualment poblacions a diferents zones del Mediterrani oriental, com Grècia, Turquia i Xipre. A l'Atlàntic també sobreviu a Madeira i hi ha una important colònia a la península de Cap Blanc, a Mauritània, amb més de 400 exemplars.

El Ministeri per a la Transició Ecològica (MITECO) ha reprès els darrers anys l'estudi d'un possible programa de reintroducció a Espanya, després que iniciatives anteriors quedessin paralitzades. L'objectiu és recuperar part de l'àrea de distribució històrica de l'espècie i crear una xarxa de noves poblacions de foca monjo en zones costaneres que reuneixin les condicions adequades.

El projecte encara es troba en una fase inicial i s'ha encarregat una anàlisi tècnica, administrativa, ecològica i social per determinar-ne la viabilitat. Entre les zones que s'han considerat amb millors condicions per al retorn de l'espècie figuren les costes de Múrcia i Almeria. També se n'ha plantejat la recuperació en altres territoris, entre els quals hi ha el cap de Creus i l'illa balear de Cabrera.

En el cas de Cadaqués, l'Ajuntament assegura que la proposta de la Generalitat preveu ubicar el projecte «preferentment» a Cala Jugadora i crear un recinte tancat que afectaria un total de tres cales. Segons el consistori, per fer possible aquesta actuació caldria modificar el PRUG del cap de Creus i establir noves restriccions sobre la navegació, amb l'objectiu de mantenir les cales sense embarcacions.

L'Ajuntament sosté que aquestes mesures no afectarien únicament el medi marí. «El tancament no només afectaria el mar. Un recinte com el que es proposa suposaria restringir l´accés a peu a la zona , privant veïns, excursionistes i visitants d´un paratge del qual sempre han pogut gaudir lliurement», afirma el regidor de Serveis Marítims, Manel Rahola.

El consistori també adverteix de les possibles conseqüències per a les activitats econòmiques vinculades al mar. A parer seu, les limitacions a la navegació i al fondeig tindrien «conseqüències directes» sobre la pesca professional, les empreses nàutiques, els centres de busseig i la flota d'embarcacions tradicionals, a més d'altres activitats d'un municipi que, segons remarquen, «viu del mar».

L'alcaldessa de Cadaqués, Pia Seriñana, considera que una decisió d'aquestes característiques no es pot adoptar de manera «unilateral». «Qualsevol canvi que afecti de manera tan profunda els usos, els accessos i la relació de Cadaqués amb el seu territori ha de comptar amb el consens dels municipis, entitats i sectors que formen part del Parc Natural i, molt especialment, amb la població», sosté.

Seriñana afirma a més que l'Ajuntament va conèixer els detalls de la proposta a través dels mitjans de comunicació i considera "inacceptable" que es plantegi el tancament de cales del municipi sense haver-ho consultat prèviament amb el consistori.

L'alcaldessa reclama que s'aturi «immediatament» qualsevol tràmit relacionat amb el projecte fins que el municipi rebi informació formal sobre les seves implicacions. També demana que no es modifiqui el PRUG per introduir canvis que afectin la navegació, el fondeig o l'accés a peu a la costa «sense acord amb l'Ajuntament i els sectors afectats».

La recuperació de la foca monjo planteja un repte que va més enllà de Cadaqués. Els experts assenyalen que el retorn de l'espècie requereix trobar zones costaneres prou protegides i amb unes condicions adequades per garantir-ne la supervivència. Alhora, hi ha possibles conflictes amb activitats humanes com la pesca, el trànsit marítim i recreatiu i la pressió urbanística.

El projecte de reintroducció al cap de Creus va ser anunciat a finals d'agost pel secretari de Transició Ecològica, Jordi Sargatal, que va explicar al diari Nació que la iniciativa es trobava encara en una fase «molt embrionària». La previsió és que el programa es pugui desenvolupar durant el 2027, tant a Cadaqués com a l'illa balear de Cabrera.

Informació publicada al Diari de Tarragona. Dijous, 8 d´octubre del 2026.

El Govern acaricia la idea de reintroduir la foca de la Mediterrània en el Cap de Creus

L'espècie es va donar pràcticament per extingida en els anys 60 a les costes de la Mediterrània espanyol

Nombrosos naturalistes i gestors de fauna es conjuren a favor de la recuperació d'aquesta espècie a l'exitós documental "L'odissea del vell marí"

Antonio Cerrillo – Barcelona - 20/09/2026

Imatge de la foca mediterrània, foca monjo o vell marí (*Monachus monachus*). LV

Jordi Sargatal, secretari de Transició Ecològica, ha expressat la disposició favorable del Govern català i el seu suport a la idea de reactivar la reintroducció de la foca mediterrània o foca monjo a Catalunya mitjançant un projecte d'alliberament experimental. Aquesta espècie de foca, adaptada a aigües càlides (*Monachus monachus*), va desaparèixer de la Mediterrània peninsular fa més de 50 anys. "Aquest és un projecte que està en una fase molt incipient, però creiem que és el moment de reactivar-lo", explica Jordi Sargatal.

Les foques podrien procedir sobretot de la reserva natural de Cap Blanc, un antic enclavament del Sahara Occidental espanyol pertanyent a Mauritània.

A Catalunya l'última observació confirmada que se cita al litoral català es va produir el 1973, entre Roses i Cadaqués.

"Ara és el moment de tornar a plantejar aquest projecte i una vegada per sempre encarrilar-lo", sentencia Sargatal.

Anteriorment, el govern balear va plantejar aquesta iniciativa al Ministeri de Medi Ambient, però va quedar encallada.

Una aspiració latent durant anys

La recuperació d'aquesta espècie és una vella idea llargament acariciada per naturalistes catalans i de les Balears, i s'ha vist ara reforçada amb la difusió de l'exitós documental L'odissea del vell marí, dirigit per Marta Hierro i Núria Abad.

El documental repassa la història de la persecució que va conduir a l'extinció d'aquest mamífer marí a la Mediterrània occidental. En ell es recullen nombrosos testimonis de destacats naturalistes que advoquen per donar una nova oportunitat a aquesta espècie en aigües de Catalunya i les Balears amb un projecte de reintroducció experimental.

El pla de reintroducció requeriria, en primera instància, un acord entre el govern català i l'Administració de les Balears, com a pas previ per a la posterior petició formal a l'Estat.

Un context favorable

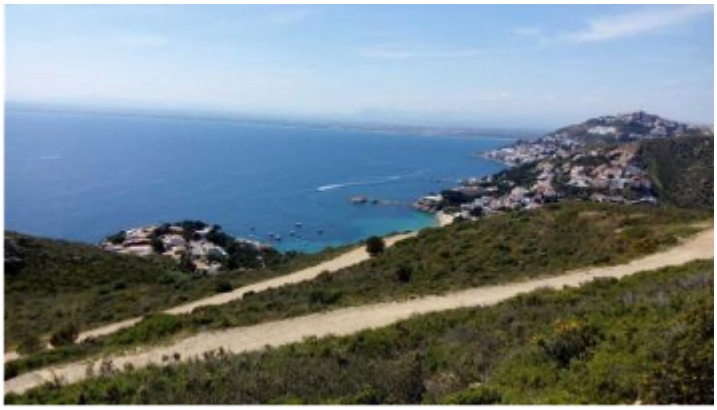

La foca monjo és una espècie desapareguda a la Mediterrània Occidental, on va patir una persecució constant i implacable durant segles fins que se la va emportar a la seva extinció en aquestes costes en els anys 60 del segle passat.

La pressió turística i pesquera va ser la punta en els anys 60 del segle passat, de manera que en els 70 hi va deixar d'haver albiraments d'aquests exemplars en aquestes costes, on va ser un animal molt comú.

Panoràmica del Cap de Creus.José Muñoz

Ara, amb un context molt diferent, la recuperació d'una gran colònia d'aquest animal a les costes entre Mauritània i el vell

Sahara Occidental ha fet que s'avivi la flama (mai apagada del tot) dels partidaris de reintroduir aquesta espècie.

De fet, diversos experts en gestió de la fauna salvatge i àrees marines protegides han tornat a posar sobre la taula aquesta possibilitat. I ho han fet en el debat celebrat aquest diumenge al Delta Birding Festival que promou la Fundació Catalunya La Pedrera, Oryx i ICO entre altres entitats.

Exemplars de Cap Blanc

La idea seria poder comptar amb exemplars de Cap Blanc, un territori pertanyent a Mauritània (si bé aquesta llarga península africana es parteix en dos longitudinalment amb una frontera que separa el Marroc i Mauritània).

Aquesta colònia de foques de Cap Blanc va estar a punt del col·lapse a meitat de la dècada dels 90, a causa de la mortaldat ocasionada per una alga tòxica, fins al punt que la seva població a meitat dels anys 90, que rondava els 300 o 400 ejemplarse, es va reduir en dos terços, fins a quedar en només 80 o 90 animals, segons recorden al documental els biòlegs Àlex Aguilar i Luis Mariano González.

Tot i això, gràcies a la feina desenvolupada per la Fundació CBD-Hàbitat, que duu a terme un programa de conservació, l'espècie ha mostrat una notable recuperació fins a superar els 300 exemplars.

La reintroducció d'aquesta espècie requeriria un acord entre Espanya, Mauritània, el Marroc i Portugal (a l'arxipelag de Madeira existeix també una població d'unes desenes de foques).

Tots aquests països van firmar un conveni fa dos anys que deixa oberta la possibilitat de disposar d'exemplars per a un projecte d'aquesta naturalesa, de manera que l'Estat espanyol podria iniciar aquesta tramitació, assenyala Sargatal. Portugal podria estar en l'acord al representar la població donant.

Una iniciativa conjunta amb les Balears o com portar les foques a Cadaqués

Sargatal es mostra partidari de completar un pla conjunt entre la Generalitat, i el Govern balear per promoure aquesta iniciativa, destinada que Mauritània cedeixi exemplars "per ser alliberats de forma experimental".

Traslocar aquests exemplars permetria posar fora de perill també una reserva (la de Cap Blanc) que pateix periòdicament la contaminació causada per les algues tòxiques.

El naturalista Deli Saavedra va estudiar al seu dia per encàrrec de la Fundació Territori i Paisatge la possible reintroducció d'aquesta espècie a Catalunya per crear un recinte tancat on les foques poguessin viure en semillibertat. El lloc que s'estima més apropiat és Cala Jugadora, a Cadaqués, unes zona protegida davant els temporals del mar i vents de Llevant i Tramuntana, que quedaria tancada per deixar moure's amb tranquil·litat al vell marí a tres subcales.

Deli Saavedra afirma que en aquest lloc els animals poden obtenir ara "més menjar peixos" gràcies a la recuperació piscícola al parc natural, si bé estima que el principal escull que s'hauria de superar "és la gran quantitat d'embarcacions que hi ha en alguns llocs, sobretot a l´estiu".

Sargatal ressalta, en aquest punt, que aquest obstacle podria ser esmenable, ja que el nou pla rector d'usos i gestió (PRUG) del parc del Cap de Creus -atenent que ha d'acollir a les foques- podria ser reformat per regular i "ordenar millor el trànsit marítim", pel que "deixar algunes cales sense gairebé barques és una cosa possible"

On queden exemplars

La colònia de Cap Blanc de Mauritània, que reuneix uns 400 exemplars, és la principal reserva de foques monjo que existeix actualment, si bé aquest animal ha trobat refugi també en aigües gregues i turques, encara que amb poblacions molt disperses -sense concentracions importants- i on aprofiten els llocs més recòndits i inaccessibles de les seves illes.

És dubtós que queden foques encara a la Mediterrània magribí, mentre l'últim exemplar vist a Espanya va ser "Peluso", que vivia en les Chafarinas, prop d'un destacament militar, i al qual naturalistes i soldats la van alliberar el 1989 d'un gran cèrcol d'un art de pesca que, com un dogal, oprimia el seu abdomen. "A la costa d'Algèria i el Marroc hi havia foques fins fa uns 30 anys; però sembla ser que han estat exterminades", diu Joan Mayol, excap de Protecció d'Espècies del Govern balear.

A les Balears, concretament, l'últim exemplar reproductor (una femella), va ser matat el 1958 a trets. "En els 70 ja es va considerar que l'animal s´havia extingit a les illes almenys feia una dècada", explica al documental citat Xisco Avellà, històric naturalista balear, president i fundador del GOB balear, mort el desembre del 2025, i a qui es dedica aquest documental. Llavors, als anys 70, només quedaven cinc exemplars a la costa espanyola, i als anys 80 només en quedava un.

"Després hi ha hagut observacions dubtoses, excepte una l'any 2008. Era una foca que va viure més d'un any en aigües mallorquines, i que passava temporades en una cova de Calvià, malgrat la gran navegació a la zona", ens explica Mayol.

Persecució implacable

Les foques, el 'vell marí', va desaparèixer de les costes mediterrànies per persecució directa, per una animositat contra ella i per animadversió. "Matar foques va ser vist com una heroïcitat en el seu moment, estava ben vist socialment, era un motiu per guanyar crèdit social", explica Joan Mayol. Per als pescadors era considerat com un competidor, ja que entrava a les xarxes, "però en realitat era un animal que no li donava problemes".

L'animal, històricament, va ser caçat per aprofitar la seva pell i el seu greix, que era fet servir al segle XIX com a combustible d'il·luminació.

El mateix divulgador Félix Rodríguez de la Fuente va dedicar un dels seus programes de la sèrie "Planeta blava" de TVE (1970) per mostrar la necessitat de protegir aquesta espècie exhibint davant les càmares la seva pell "bonica platejada", una de les "pells més impermeables" que ha produït la vida de la natura.

Les campanyes de Rodríguez de la Fuente van ser clau perquè el Govern de Franco posés fi el 1970 a la "junta d'extinció de feristeles" con una llei de Cacera en la qual es desterrava una pràctica que incentivava la captura i eliminació de linxs, óssos o àguiles, espècies avui protegides i en auge; però no van tenir la mateixa sort les foques, que van continuar en el seu declivi.

Expedicions i interès naturalista

L'existència de la colònia de Cap Blanc va motivar al seu dia (a mitjans de la dècada dels 90) expedicions per conèixer l'estat d'aquests animals, segons recorden amb detall al documental Àlex Aguilar, Luis Miguel González o Manu San Félix, que van seguir la

línia d'Eugenio Morales Agapito, un especialista espanyol per combatre les plagues de llagostes en el Sahara Occidental espanyol, el primer en fotografiar aquests animals, objecte d'estudi posterior per part de Jacques Cousteau.

Als anys 90, l'accés al lloc des de terra era complicat; era una zona plena de mines (encara era molt recent el conflicte amb el Front Polisario) i baixar fins a les coves comportava acostar-se al penya-segat, despenjar-se i baixar amb ràpel fins a l'aigua, segons recorda Àlex Aguilar.

El canvi social i la reintroducció a les Balears

Mayol admet que existeix un ampli col·lectiu de sectors naturalistes i aficionats a la natura partidaris de reintroduir l'espècie. "però tota aquesta idea encara no ha arrelat amb una proposta oficial formal presentada. I avui tot són papers", recorda.

No obstant això, està clar que el documental 'L'odissea de la foca monjo' està resultant "molt positiu" i està fent que molta gent "s'estigui reil·lusionant".

El Parc Nacional Maritimoterrestre de l'Arxipèlag de Cabrera, a les Illes Balears Efe

Mayol estima que en l'actualitat hi ha factors més favorables a la reintroducció d'aquesta espècie. "La societat ha canviat molt en aquests 75 anys; ara es veuria com una immoralitat absoluta matar una foca, i això no era així llavors", sentència Mayol.

"La protecció del medi marí és molt important a les Balears, on hi ha un sistema de reserves marines millor que el de qualsevol país d'Europa, i amb un èxit històric, que han permès la recuperació de peixos de manera espectacular. El parc nacional de l'illa de Cabrera en té unes condicioni idònies", ens explica Mayol.

A més, en el cas de les aigües de Cabrera ofereix com a avantatge addicional: és el fet que no faria falta ordenar noves regulacions i restriccions, ja que ja hi ha zones on està prohibit navegar, penetrar i fondejar, i que són "perfectament adequades per fer un assaig de reintroducció"

Xisco Avellà va demanar que es fes una bona feina experimental

En aquest sentit, s'estima que l'experiència que s'està duent a terme per reintroduir aquesta espècie al mar d'Arguin, a la zona atlàntica de Mauritània, en la qual participa la Fundción CBD Hàbitat, pot ser un bon camp de proves, ja que es tracta de veure com s'aclimaten exemplars joves extrets de Cap Blanc i portar-los més al sud en una zona rica en pesca però on no hi ha foques. "Serà una bona experiència per veure si, traslladats a uns quants centenars de quilòmetres, s'assentin bé en aquest nou territori", afegeix Mayol.

El mateix Xisco Avellà avalava la idea de la reintroducció d'aquesta espècie. "És el moment de fer els assajos, de fer una traslocació experimental" amb una bona feina d'investigació.

Al seu dia hi va haver un projecte per reintroduir alguns exemplars d'aquesta colònia a les Canàries orientals, però els pescadors ho van rebutjar.

"L'Administració té l'obligació de reintroduir espècies que s'han extingit, forma part de la normativa, això no és una cosa que sigui una ocurrència", recorden Luis Mariano González (al documental) i el mateix Joan Mayol en declaracions a aquest diari. Però, clar, no s'imposen terminis, amb la qual cosa aquella exigència es dilueix si ho hi ha voluntat política.

Informació publicada al diari La Vanguardia. Diumenge, 20 de setembre del 2026.

Catalunya començarà el 2027 la reintroducció de la foca monjo

La Generalitat es proposa accelerar la tornada d'aquesta espècie al cap de Creus i preveu que la primera fase del projecte, que encara no implica l'alliberament d'exemplars, comenci l'any vinent.

Guillem Costa – Barcelona - 27 d'agost del 2026.

Catalunya començarà el 2027 la reintroducció de la foca monjo

La tornada de la foca monjo (*Monachus monachus*) a Catalunya és cada vegada més a prop. La possibilitat que aquest animal marí amenaçat torni a criar a Espanya no és nova, ja que ja fa temps que la Generalitat es mostra predisposada a impulsar un programa de reintroducció de l'espècie a la Costa Brava.

No obstant, l'interès i les converses per accelerar aquest pla s'han intensificat. En concret, la intenció del Govern és arrencar, amb la primera fase del projecte, que pot ser compartit amb les Balears, el 2027. La culminació del pla, encara sense data, serà

l'alliberament de foques al cap de Creus i a l'illa de Cabrera, a Mallorca.

La foca monjo, també coneguda com a vell marí, va ser durant segles una espècie habitual a l'oest del Mediterrani, però el seu declivi es va accelerar en el segle XX fins que l'espècie va desaparèixer entre els anys 50 i els 70. L'última observació confirmada a Catalunya va tenir lloc el 1973, quan es va albirar un individu entre Roses i Cadaqués.

El motiu de la seva extinció a la zona va ser principalment la persecució dels pescadors, que veien el fòcid com un competidor pels recursos. Això, sumat a les captures accidentals i a la transformació del litoral i la pressió turística sobre les platges, va acabar amb l'espècie a Espanya, França, Itàlia i el nord de l'Àfrica. En canvi, la foca va sobreviure a l'est (Grècia, Xipre i Turquia) i en petits reductes fora del mar Mediterrani.

De moment, com a pas previ a la reintroducció a Catalunya, hi ha un conveni signat entre el Marroc, Espanya, Portugal i Mauritània per extreure 15 o 20 exemplars cada any procedents de la població situada a cap Blanc, entre el Sàhara Occidental i Mauritània.

L'origen d'aquest projecte es remunta al 1997, quan la colònia d'aquest enclavament, llavors el principal bastió de l'espècie, va patir un episodi de mortalitat massiva. En poques setmanes, van morir dos terços dels animals i es va passar de 300 a un centenar d'individus. La causa exacta es desconeix, tot i que les principals hipòtesis apunten a biotoxines produïdes per algues o a la propagació d'un virus. De tota manera, aquells fets van evidenciar el risc de concentrar una part considerable de les foques en una única localització.

De Mauritània a Catalunya

L'estratègia que ara es planteja busca reduir aquest problema i recuperar part del territori perdut per la foca monjo, deixant anar foques del cap Blanc al cap de Creus. Segons fonts del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica, és necessari reforçar poblacions en zones com Madeira i fer realitat el projecte de reintroducció a les Canàries, però també és imprescindible afavorir la seva tornada al Mediterrani occidental, amb Catalunya i les Balears com dos dels territoris de referència.

A llarg termini, el repte, majúscul, és tornar a connectar les colònies occidentals amb les foques que es mantenen al Mediterrani oriental, a Grècia, Xipre i Turquia, per fomentar l'intercanvi genètic entre nuclis aïllats.

L'àrea ambiental de l'Executiu de Salvador Illa, liderada per la consellera Sílvia Paneque i el secretari de Transició Ecològica Jordi Sargatal, considera que la foca és "una peça absent" en l'ecosistema que avui dia, si s'apliquen les mesures adequades, pot ser "compatible" amb la pesca. Veus en la conselleria asseguren que la Costa Brava pot ser un lloc "encara més viu" gràcies a la presència de la foca.

Cal assenyalar que Sargatal, amb una llarga trajectòria a l'hora de desenvolupar projectes de reintroducció, ja ha pilotat l'alliberament d'ibis ermitans, una au en perill d'extinció, a l'Alt Empordà, i la recuperació del xarxet marbrenc d'Europa, a Tarragona.

Per la seva banda, la Generalitat ja manté converses amb el Govern balear. El titular d'Agricultura, Pesca i Medi Natural, Joan Simonet, no veu amb mals ulls la possibilitat d'alliberar exemplars a Cabrera.

Informació publicada a El Periódico. Dijous, 27 d´agost del 2026.

«Tinc pocs dubtes que la foca monjo tornarà als Països Catalans»

El documental "L'Odissea del vell marí" narra la història d'extermini i progressiva recuperació d'aquest "símbol de la Mediterrània"

Arnau Urgell i Vidal - 15 de juny de 2026

La foca monjo es recupera a l´est de la Mediterrània. Cedida per MOM WORKS.

El 1973 es va veure per última vegada una foca monjo entre Roses i Cadaqués, dues dècades després que la població s'exterminés a la Costa Brava. L'últim exemplar que va sobreviure a les Illes Balears va ser mort el 1958. Eren els últims reductes del vell marí, un autèntic "símbol de la Mediterrània" que va fregar l'extinció, però que en els darrers anys mostra els primers indicis de recuperació. Una odissea que relata un documental que s'estrena el pròxim 18 de juny a Palma i a la plataforma Caixafòrum+. En parlem amb la periodista Núria Abad, una de les directores del film: "Tinc pocs dubtes que la foca monjo tornarà als Països Catalans, però perquè això sigui possible cal fer molta feina".

Una road movie científica

El documental L'Odissea del vell marí és una road movie científica que combina imatge real i animació per relatar una doble odissea: la d'una espècie perseguida, desplaçada del seu hàbitat i portada al límit de la desaparició; i la dels biòlegs i investigadors que, durant dècades, han lluitat per comprendre-la i protegir-la en condicions sovint extremes i amb recursos limitats.

Un d'aquests científics clau va ser Xisco Avellà, referent de l'ecologisme a Mallorca -va ser el president del GOB entre 1989 i 1996- i un dels responsables de la protecció de Cabrera, precisament un dels illots on els darrers anys s'han trobat rastres de la presència del

vell marí. Mort el desembre de 2025 -se li dedica el documental-, va impulsar el Fons per la Foca del Mediterrani, una iniciativa que, entre altres, va realitzar l'expedició científica al Sàhara Occidental per avaluar l'estat de l'única gran colònia d'aquest animal que quedava.

En territori administrat per Mauritània i envoltat de mines de la guerra amb el Front Polisario, els científics van aconseguir filmar i prendre mostres dels animals. En quedaven entre 300 i 400 -malgrat que pocs anys després dos terços van morir a causa d'una toxina natural-, en un moment en què a la Mediterrània pràcticament no en quedaven exemplars. Per exemple, l'últim en territori legalment espanyol va ser Peluso, una foca que van rescatar científics i militars a l'arxipèlag de Chafarinas, a tocar de la frontera entre el Marroc i Algèria.

De Grècia i Turquia... cap a Itàlia i Malta

En alguns punts recòndits de la costa grega i turca també van resistir algunes poblacions. El documental narra com l'esforç dels científics d'aquests països de l'est del Mediterrani ha permès una franca recuperació de l'espècie que, en algunes zones, es comença a acostar a platges i ports. Passarà el mateix al nostre país: "Mallorca té 10 vegades més de vaixells recreatius que tot Grècia i 100 més que Turquia", adverteix el científic turc Zafer Kizilkaya.

Tot plegat, ha suposat que els albiraments de foca monjo cada cop siguin més freqüents en punts com Itàlia i Malta. "És una millora, però molt lenta", explica Núria Abad. En aquest sentit, el fet que la variabilitat genètica fos mínima provoca que sigui molt més fràgil que altres animals.

L'any 2008 també va ser vist un exemplar dels anomenats divagants en diversos punts pròxims a la costa de Mallorca i cinc anys abans, puntualment, a Menorca. Recentment, el projecte Spot the Monk, liderat per la biòloga italiana Elena Valsecchi, ha obert la via de l'enfocament molecular per seguir-ne les poblacions de manera no invasiva. En aquest sentit, se n'ha identificat la presència a partir de restes d'ADN a l'illa de Cabrera -un dels punts que els experts consideren millors per una eventual reintroducció- i a sa Dragonera.

De l'extermini a una possible reintroducció

La foca monjo, actualment en perill crític d'extinció segons la Unió Internacional per a la Conservació de la Naturalesa, va ser exterminada a consciència al nostre país. Els pescadors les mataven, ja que competia pel peix i els feia malbé les xarxes, però també el seu greix era molt buscat. "Malgrat que darrerament no ho sembli, anem a millor. Ens servien per encendre les làmpades. Espero que d'aquí a 100 anys ens fem creus de l'ús dels combustibles fòssils", explica Abad en conversa amb Nació.

Un dels darrers exemplars de Mallorca va ser abatut per un guàrdia civil. No en va, l'administració franquista tenia una direcció centrada en "l'extinció d'espècies" i la captura de les denominades "alimañas" estava recompensada econòmicament.

El documental relata aquest extermini, però evita criminalitzar. De fet, mostra com la pesca pot ser compatible amb el retorn de la foca monjo que ara s'enfronta a altres amenaces com el turisme massiu i la contaminació per plàstics, entre altres.

Fa anys que tant a Mallorca com al Principat es planteja una possible reintroducció. Jordi Sargatal, actual secretari de Transició Ecològica, ho va intentar quan liderava la Fundació Territori i Paisatge. Ara, des de l'administració, ho ha tornat a posar sobre la taula i ho referma en el documental. "Estem en un context en què podem fer projectes de reconciliació, siguin foques, linx o ossos", explica. Juntament amb el biòleg Deli Saavedra, expert en rewilding, tenen identificada la cala Jugadora del cap de Creus per poder-hi fer alliberaments.

"M'he jubilat sense veure-ho, però no voldria morir sense viure el retorn del vell marí a les Balears", assegura el biòleg Joan Mayol, un dels altres especialistes en aquesta espècie. La directora del documental n'està força convençuda: "Hem de fer tot el possible i s'ha de convertir en un símbol de la Mediterrània". En aquest sentit, considera que només és possible si es rebaixa la "sobresaturació" que pateixen territoris turístics com Mallorca: "Si la foca torna, vol dir que hem reduït la pressió sobre la terra", conclou.

Informació publicada al digital Nació. Dilluns, 15 de juny del 2026.

Recull de premsa

Novembre del 2026

212. Reintroducció del Vell marí